11.11.2022

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Lausunto asiantuntijakuulemiseen perjantaina 11.11.2022 klo 9.00

HE 237/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle sairausvakuutuslain 2 ja 3 luvun muuttamisesta

Suomen Fysioterapeutit ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa otsikon asiassa ja lausuu sosiaali- ja terveysvaliokunnalle kunnioittavasti seuraavaa:

- Suomen Fysioterapeutit ei kannata terveydenhuollon palveluista maksettaviin hoito- ja tutkimuskorvauksiin (Kela-korvaukset) esitettyjä leikkauksia.
- Fysioterapian Kela-korvausten poistamisella on haitallisia vaikutuksia fysioterapia-alan yrittäjille, jotka ovat pääasiassa itsenäisiä ammatinharjoittajia tai pk-yrityksiä. Nykyisellä korvausjärjestelmällä on tärkeä rooli asiakasohjauksessa. Muutoksen aikataulu ei mahdollista yritystoiminnan sopeuttamista uuteen tilanteeseen.
- Fysioterapian Kela-korvausten poistaminen todennäköisesti lisää julkisen terveydenhuollon kustannuksia. Muutoksen nettovaikutus on negatiivinen, eli terveydenhuollon kustannukset kasvavat säästöjä enemmän.
- Julkisen sektorin fysioterapian voimavarat ovat nykyiselläänkin riittämättömiä ja yli puolet fysioterapiakäynneistä toteutuu yksityisellä sektorilla Kela-korvauksen tuella. Esitetyt leikkaukset heikentävät fysioterapian saatavuutta, lisäävät alueellisia eroja sekä keskittävät palveluita suurille terveystoimijoille.
- Yksityisen fysioterapiapalvelun tukeminen on kustannustehokas keino vaikuttaa etenkin yli 50-vuotiaiden työikäisten suurimpaan työkyvyn ongelmaan, tuki- ja liikuntaelinvaivoihin. Työkyvyn tukemisella on saavutettavissa miljardiluokan säästöt.

Fysioterapia on tuki- ja liikuntaelinvaivojen ensisijainen hoitomuoto. Fysioterapeutteja tarvitaan lisäksi kansansairauksien, vammojen ja ikääntyneiden kuntoutuksessa. Suomessa työskentelee arviolta 9 500 fysioterapeuttia, joista noin 2 500 on yrittäjiä ja 2 900 yksityisen sektorin palkansaajia[1].

Vuonna 2021 yksityisellä sektorilla toteutui 1,15 miljoonaa Kela-korvattavaa fysioterapiakäyntiä ja palveluita käytti 150 000 kansalaista[2]. Terveyskeskuksissa fysioterapiakäyntejä toteutui 998 000 ja asiakkaita oli 340 000[3]. Yksityisen sektorin osuus fysioterapiakäynneistä on yli 50 prosenttia. Julkisella sektorilla käyntimäärä asiakasta kohden on niukka, heikentäen kuntoutuksen vaikuttavuutta. Terveyskeskuksessa tuotetun fysioterapian yksikkökustannus oli 84 euroa vuonna 2017[4]. Yksityisellä sektorilla fysioterapian keskihinta oli 58 euroa vuonna 2021[2].

Hallitus on arvioinut, että enintään 10 prosenttia asiakkaista siirtyisi yksityiseltä sektorilta terveyskeskuksiin[5]. Fysioterapian osalta tämä tarkoittaa 150 000 asiakaskäyntiä, joiden tuottaminen julkisella sektorilla maksaa

12,6 miljoonaa euroa. Fysioterapian Kela-korvausten ollessa 7,6 miljoonaa euroa vuodessa[2], ei korvausten poistaminen tuo lainkaan säästöjä. Sen sijaan kustannukset kasvavat lähes viidellä miljoonalla eurolla.

Sote-uudistuksen on ajateltu parantavan julkisen sektorin sote-palveluita niin paljon, että jonoja ei enää olisi[6]. Perusterveydenhuollon niukat fysioterapiaresurssit eivät kuitenkaan nykyisellääänkään riitä kansalaisten kuntoutuksen toteuttamiseen, joten ilman yksityistä sektoria kansalaiset eivät saa tarvitsemiaan palveluita. Koronapandemian aiheuttama kuntoutusvelka ja vanhuspalveluiden hoitokriisi ovat jo luoneet hyvinvointialueille erittäin vaikean asetelman toiminnan käynnistämiseen. Kela-korvausjärjestelmän poistaminen pahentaa tilannetta entisestään.

Fysioterapian Kela-korvausten leikkaaminen kohdistuu erityisesti tuki- ja liikuntaelinvaivoista kärsiviin yli 50-vuotiaisiin. Tule-vaivojen vuoksi menetetään vuosittain kahden miljardin euron työpanos[7] ja ne ovat yleisin syy työkyvyttömyyseläkkeelle jäämiseen[8] ja pitkiin sairauspoissaoloihin[9] yli 50-vuotiailla.

Fysioterapia on tule-vaivojen ensisijainen kuntoutusmuoto. Suurin osa tule-vaivoista ei vaadi erikoislääkärin arviota, lääkehoitoa, kuvantamistutkimuksia tai kallista leikkaushoitoa. Keski-iässä tapahtuvalla tule-vaivojen kuntoutuksella on myös merkittävä vaikutus vanhuuden toimintakykyyn ja vanhuspalveluiden tarpeeseen. Tule-vaivojen kuntoutus työuran loppuvaiheessa turvaa parempaa toimintakykyä myös eläkeikäisenä. Kela-korvattu fysioterapia on ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa parhaimmillaan.

Kela-korvausjärjestelmä on lisäksi merkittävä asiakasohjauksen väline. Lääkärin lähete on vakiintunut tapa ohjata asiakas fysioterapiaan ohjaamiseksi. Monen itsenäisen ammatinharjoittajan ja pk-yrityksen toiminta on rakennettu lähetejärjestelmän varaan. Kela-korvausten poistamisen jälkeen fysioterapia-asiakkaita ei enää ohjaudu julkisesta terveydenhuollosta pk-yrityksiin. Lisäksi suuret lääkärikeskukset ovat jo lopettaneet lähetteiden kirjoittamisen pk-yrityksiin omaa markkinaosuuttaan laajentaakseen ja vakuutusyhtiötkin keskittävät asiakkaansa niin ikään suuriin lääkärikeskuksiin.

Pienten fysioterapiayritysten asiakasvirrat kutistuvat monesta suunnasta ja ala uhkaa keskittyä suurille toimijoille. 2010-luvulla Kela-korvattavien asiakaskäyntien määrä on vähentynyt 43 prosentilla. Muutos on valtava, 843 000 asiakaskäyntiä. Yrittäjien toimeentulosta on kadonnut 52 miljoonaa euroa.

Kela-korvausten poistaminen vahvistaa suurten lääkärikeskusten asemaa, koska ne eivät ole riippuvaisia lähetejärjestelmästä. Itsenäisillä ammatinharjoittajilla ja pk-yrityksillä ei lyhyen siirtymäajan vuoksi ole mahdollisuuksia uuden asiakasohjausjärjestelmän rakentamiseen. Koronapandemian jälkeen yritysten taloudelliset puskurit on jo käytetty, eikä niillä ole mahdollisuuksia esimerkiksi markkinoinnin tehostamiseen.

Hallitus on perustellut Kela-korvausten leikkaamista vanhuspalvelulain henkilöstömitoituksen rahoituksella[10]. Nyt kun lain toimeenpanoa ollaan viivästyttämässä, on Kela-korvausten poistamisenkin suhteen perusteltua ottaa aikalisä. Tällöin fysioterapiayrityksillä on mahdollisuus sopeuttaa toimintaansa tuleviin muutoksiin, ja hyvinvointialueet pääsevät aloittamaan toimintansa rauhassa.

Suomen Fysioterapeutit ry:n puolesta

Juho Korpi, kehittämisasiantuntija

Lähteet

(1) Tilastokeskus. Työlliset ammattiryhmän (AML 2010, tasot 1–5) ja vuoden mukaan, 2020.
(2) Kelan tilastotietokanta Kelasto.
(3) THL Avohilmo-rekisteri 11.3.2022
(4) Mäklin S. & Kokko P. Terveyden- ja sosiaalihuollon yksikkökustannukset Suomessa vuonna 2017. Työpaperi 21/2020
(5) IL 16.2.2022.
(6) YLE 23.6.2020.
(7) Tuki- ja liikuntaelinvaivat maksavat miljardeja. Suomen Fysioterapeutit ry. 2022.
(8) Eläketurvakeskuksen tilastotietokanta, Eläkkeelle siirtyneiden lukumäärä 2020.
(9) Kelan tilastotietokanta Kelasto, Sairauspäivärahojen saajat ja maksetut etuudet 2021.
(10) STM Tiedote 14.3.2022.